

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Szabó Albert könyvnyomdájában Kézdi-Vásárhelyt, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántári czikkek stb. intézendők.

Nyilvántári czikkek soronkint 10 krért közöltetnek.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr
Fél évre . . . 3 frt — kr
Negyed évre . . 1 frt 50 kr
Külföldre 1 évre 8 frt — kr
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyeg-díj fizetendő.

Rossz gyermekek.

Kézdi-Vásárhely, 1888. szept. 14.

Néhány héttel ezelőtt nagy port vert fel a lapokban az általunk is ismertetett brassói zászlósértés. A botrány méltó felháborodást keltett az egész országban s a közvélemény tolmácsa, a sajtó, erőlyes hangon követelte a vétkesek megbüntetését. Kíváncsian vártuk az eredményt s azt — mint már említettük — meg is hozta a „Nemzet” egy nyilatkozat alakjában, melyben a brassói polgármester saját ártatlanságát igyekszik bizonyítani és egyszersmind sógorát, Dück Józsefet, mentegeti ama bizonyos interpellációért. Bár ezt a nyilatkozatot még korántsem tekinthetjük méltó elégtételnek egy ily sérelemért, mégis azt hittük, hogy a botrány ezzel befejezést nyert s napirendre térhetünk felette. Csalódunk. A brassói magyarság egyik lelkes tagja, Radányi József ny. min. tanácsos, a képviselőtestület legközelebbi gyűlésén interpellálta a polgármestert a zászlósértés ügyében. (Az interpellációt lapunk más helyén ismertetjük.) A polgármester annyit most is kijelentett ugyan, hogy fegyelmi eljárást nem akart indítani ama rendőrtisztviselő ellen, ki a magyar zászlót az E. M. K. E. tiszteletére a kórház épületén künn hagyta, de a feleletet a következő gyűlésre halasztotta. Pedig ha Brennerberg ur oly őszinte ragaszkodással viseltetnék a magyar állam iránt, mint ama bizonyos nyilatkozatban mondja, tudnia kellett volna kötelességét, tudnia kellett volna habozás nélkül, hogy mit feleljen. De a polgármester, úgy látszik, huzni-halasztani akarja a dolgot, hogy a botrány tárgyát képező interpelláció intenciója minél kézzelfoghatóbb legyen. No de már most várjuk be türelemmel a választ. Addig is azonban, míg ez bekövetkeznék, beszéljünk egy keveset a szász „hazafiság”-ról. Épen alkalomszerű lesz.

Midőn Géza király a maroknyi szász népet betelepítette, elfoglaltatta velők Erdély legszebb és legtermékenyebb vidékeit, melyek akkor még nagyon csekély mértékben voltak lakva a magyarok által. Mindjárt kezdetben azzal hálálták meg az állam jószágát, hogy a kevés számú magyarságot elnyomták, haladhatóságukban megátolták. A prudens szász atyafiaknak ugyanis volt annyi eszük, hogy maguknak privilegiumokat eszközöljenek ki a magyar államtól, mely elis árasztotta őket kedvezményekkel, milyeneket mások nem élveztek. A magyarokat az ipar, kereskedelem teréről leszorították; tény az, hogy sem magyart, sem oláhot fel nem vettek a czéhokba, a vásárokon ezeknek nem engedték meg, hogy árulhassanak. Sőt a magyaroknak még birtokszerezhetési joguk is a szászok önkényétől

függött, a mennyiben a circum spectus szász atyafiak, ha akarták, birtokukból kifizették a magyarokat, azaz: ha a magyar szántóföldet vásárolt, hát a szászoknak, ha az megtetszett neki, a vételár letétele mellett joga volt magához váltani. — Mig azonban a magyarokat ekép jogaikban mindig és mindenütt csorbítani, a haladás eszközeitől megfosztani igyekeztek, addig a kötelességeiből mindig a nehezebb részt nyomták ezeknek vállaira. Hogy példát hozzunk fel, ha ellenség ostromolta Brassó város falait, a szászok kényelmesen meghúzódtak a bástyákban, a falak mögött, a magyarokat pedig kiállították azoknak oltalmazására. Tény az, hogy miután nem szerették a katonáskodást, felajánlották, hogy inkább pénzzel fogadnak zsoldosokat, sem hogy saját fiaikat állítsák a csataterre. A zsoldosok kiteltek a magyar, illetve székely fiúk közül, s mig ezek vérüket ontották a haza védelmében, addig ők otthonukban kényelmesen megvonulva, munkálkodtak saját anyagi gyarapodásukon. Így aztán lassanként meggazdagodtak s elhatalmasodtak a magyarság rovására, mely teljesen az ő önkényüktől függvén, valóságos rabszolgaságra süllyedt közöttük. S ezt a jármot évszázadokon át hordozta az a magyarság, melyet a fátum arra kényszerített, hogy szász földön tartsa fenn léteét. De végre valahára lejártak a szász önkény-uralom napjai, új rendszer lépett a réginek helyébe, az Extrawurstok, melyeket eddig élveztek, letűntek a történelmi emlékek közé, s az általuk lenézett, elnyomott magyarság kezd szabadabban lélekzeni.

Az bántja most oly nagyon azokat az urakat, hogy többé nem basáskodhatnak a közöttük levő magyarok felett, mint eddig tették; az fáj nekik, hogy látják, miszerint a magyarság, melyet megszoktak alárendeltjükknek tekinteni, napról napra izmosodik s kezd az őt méltán megillető tért elfoglalni; azért lármázzák tele és ámitják a világot a „magyar zsarnokság”-gal, mert látják, hogy többé nem képezhetnek államot az államban. Minthogy pedig tehetetlen dühökben egyebet nem tehetnek: a hol csak módjukban áll, rugnak egyet az állam tekintélyén, nem gondolván meg, azt, hogy minden ilyen tényükkel a saját becsületükön ejtnek csorbát.

Jól tudjuk azt, hogy a kormánynak mennyi nehézséggel kell megküzdenie a nemzetiségekkel szemben. Ugy van velők, mint a szülő a rossz gyermekekkel; egyszer egyiknek, máskor a másiknak kell betömnie a száját, hogy ne jajveszékéljenek. El vannak azok kényeztetve századok óta, elkényeztetve őket a magyar lojalitás; s most a kormány faragjon ezekből a rosszul nevelt gyermekekből jó gyermekeket, ha tud! A kormánynak tehát

még nem lehet tehetetlenséget a szemére vetni, ha egyszerre, sebtiben nem tudja rendezni a nemzetiségek ügyeit, mint Herkules az Augias istállóját. Mert birjon bár a kormány Herkulesi karokkal, az időt nem siettetetheti ő sem. Itt évszázados hibákat kell kiköszörölni, mire néhány év nem elégséges.

Arra azonban már eléggé megtanítottak kivált a szászok, hogy velők szemben a kiméletes bánásmód nem vezet czélhoz. Tehát ha nem használnak a szelid eszközök a rossz gyermekeknek: virgácsot nekik!

SZEMLE.

A király Ő Felsége a walesi herceggel és Rudolf trónörökösével folyó hó 12-én reggel harangzugás és mozsárdurrogás között Bellovárra érkezett, hogy a nagy hadgyakorlatot megsejmelje. A tömeg a királyt lelkesült zívókkal fogadta. Köröstől Bellovárig a nép ünneplőben sorfalat képezett; a diadalkapuk a magyar koronával, horvát és magyar zászlókkal voltak díszítve. Szállása elé érve, a király az ott várakozó József főherceget szívélyesen üdvözölte. Ezután Mihajlovics bicornokot, a bánt és több más előkelőséget megköszönéssel távozott ki. Ő Felsége elkísérte a walesi herceget lakásáig és aztán visszatért szállására. Délelőtt tíz órakor a tisztelgő küldöttségeket fogadta.

Emlékeztessé teszi a király bellovári látogatását ama lecke, melyben Ő Felsége Strossmayer püspököt részesítette.

Tudvalvólag Strossmayer, midőn Kievből megünnepelték az orosz nép keresztény hitre térésének kilencszázados évfordulóját, a következő üdvözlő táviratot küldte a kievii egyetem rektorához: „Teljes szívemmel veszek részt mai ünnepélyükön. Szent Vladimir öröksége a szent hit, feltámadás és élet, világosság és dicsőség a nagy orosz népnek! Isten áldja meg Oroszországot, hogy a hit ereje, példás életmód által, Isten segítségével és keresztény hősiességgel egyéb feladata mellett ama legmagasabb világkultetésnek is megfeleljen, melyet az Isten számára kijelölt. Ez szívem legbőbb ohaja. Kérem, legyen szíves ezen érzelmeim tolmácsa lenni többi testvérei előtt, kiket szívesen üdvözlök és kiknek atyai áldásomat küldöm.” Strossmayer e távirata annak idején természetesen általános felháborodást keltett, de Strossmayer mindegyik büntetlennül maradt. Most azonban kapott Ő Felségétől oly csattanós és kemény leczkét, a minőt csak egy hazaáruló püspök megérdemel.

A katolikus klerus fogadása alkalmával ugyanis Strossmayer püspök is megjelent Ő Felsége előtt. A király előbb Mihajlovics bicornnal, Posilovics és Hranilovics püspökökkel beszélgetett, majd Strossmayerhez közeledett és még nem is ért egészen közelébe, kijelenté, hogy meglepetéssel értesült a püspöknek ama üdvözlő táviratáról, melyet egy nem katolikus ünnepi alkalommal küldött el. Eleinte — mondá Ő Felsége — nem is akartam hinni, hogy alattvalóimnak egyike ily módon nyilatkozhassék. Mély sajnálatomra azonban arról győződtem meg, hogy ez tényleg megtörtént. A püspök ur, úgy látszik, nem tudta, hogy egyház- és államellenes cselekedetet követett el. „Őn magán kívül volt, mikor azt tette, ön beteg volt!”

Strossmayer meghajtá magát és így szólott: „Felséges uram, az én lelkiismeretem tiszta!” A király azonban rá sem hallgatott, hanem megfordult és ott hagyta a püspököt.

Az uralkodó dorgáló szavai lesújtó hatással voltak a püspök követőire. Strossmayer még aznap kihallgatást kért a trónörökösénél, de nem fogadtatott el. Az udvari ebédén a püspök

nem jelent meg. Este aztán a többi püspökökkel együtt egész csendben elutazott Bellovárról.

A szász és oláh Strossmayereknek sem ártana, ha a fontolóra vennék ezt a királyi leczkét.

Radányi József nyug. min. tanácsos a brassói képviselőtestület közelebbi gyűlésén Brennerberg polgármesterhez interpellációt intézett a zászlósértés ügyében. Az interpellációból a következő kivonatot közöljük:

„A nemzeti zászlónak, mely Budán, a királyi várpalotán majestással lobog, Brassóban, egy városi kórházon, lobogni nem szabad?

Erkláret mir Graf Oerindur,
Woher die Zwiespalt der Natur?

Mi magának a királynak diszére van, azt Brassóban büntetést érdemlőnek merik nyilvánítani?

Miként lehet ezt ama híres jelszóval: „Ad retinendam coronam“, összeegyeztetni?

Tekintetes városi képviselő! Egy ilyen nagy botlást okvetlenül jóvá kell tenni. Adjunk azért kifejezést élénk sajnálatunknak a történetek felett s tegyük ezáltal lehetővé, hogy a megbántott ország a feledés sűrű fátyolával takarhassa be.

Interpellációim így hangzik:

Miután mindnyájunk meggyőződése szerint a polgármester ur hivatalának legszebb előjogát abban találja, hogy az egyetértés és békés együtt élés e város lakói között meg ne zavartassék, következőleg nemzeti surlódásokra alkalom ne nyujtassék, kérdezem: Hajlandó-e az igen tisztelt polgármester állásának tekintélyét oly irányban érvényesíteni:

1-ször, hogy a kérdéses rendőri tisztviselő ellen kiáltásba helyezett vizsgálat, azon esetben, ha megindított volt, azonnal megszüntetessék?

2-szor. Tekintettel azon kinos benyomásra, melyet ezen zászló-ügy az egész országban előidézett, hajlandó-e — az engesztelődés geniúsának hódolól, a történetek fölött képviselőnk nevében élénk sajnálatának kifejezést adni, valamint arról gondoskodni, hogy jövőben ezen testület a lakosság jó egyetértését zavaró minden ilyenmű tüneménytől megkímélve maradjon?*

Az interpellációt a képviselő tagjai nagy figyelemmel hallgatták végig, csak egy helyen, hol szóló a magyar nemzet oszthatatlanságáról beszélt, kiáltott bele egy hang: „Das wissen wir schon!“

Brennerberg polgármester a közelebbi gyűlésen fog válaszolni az interpellációra; addig is kijelentette, hogy Szabó rendőrtisztviselő ellen nem akart fegyelmi eljárást indítani.

Albrecht főherceg berlini látogatása alkalmából a Nordd. Allg. Ztg. a következőket írja: Berlin tiszteletteljesen üdvözlő Albrecht főherceget, e ritka vendéget, ki ma érkezik ide. Ha városunkban a katonai vitézség és a hadvezéri lángész különös tiszteletet szerez még a legmagasabban állónak is, úgy Albrecht főherceg méltán tarthat a csodálatra igényt. Mint igazi fia Károly főhercegnek, örökölte atyjától az asperni győző minden jeles katonai tulajdonságát s hatvan évi szolgálati ideje alatt háboruban mint diadalmas hős és békében mint a hadsereg tanító mestere és szervezője egyaránt kitüntette magát. A fejedelmi sarjak között, a megboldogult Vilmos császáron kívül, Albrecht főherceget dicsekedhetik a leg-hosszabb szolgálati idővel, testi és szellemi erejének teljes épsége mellett, a mi képpessé teszi őt arra, hogy a császári és királyi hadseregben elfoglalt előkelő állását a vele járó felelősséggel töltsse be. A dicsőségkoszorúta hadvezérnek, feleséges uralkodónk barátjának, a porosz nép tiszteletteljesen fogja bemutatni hódolatát. — A Nat. Ztg. szerint Albrecht főherceg látogatásának különös jelentősége van. 1864. óta a főherceg nem volt Berlinben és Poroszországban. Mikor az ausztriai poroszellenes elemekről beszéltek, azok fejének mindig Albrecht főherceget mondták. Annál nagyobb jelentőséggel bír ez a jelenlegi fordulat. Hogy a főherceg nézetei megváltoztak, bizonyosságnak szolgál a német-osztrák-magyar szövetség természetszerű szükségességének.

Ismertettük volt mi is olvasóinkkal amaz állítólagos válasz szövegét, melyet Nátália királyné a belgrádi szerb konzistorium pörirátára adott. Ezt az iratot most kohlománynak jelenti ki a királyné védője s közli a válasz hiteles szövegét, mely teljesen eltér az apokrif tudósítástól mind tartalom-ban, mind szellemben. A királyné a válaszban „törvényes bizonyítékokat“ említ, melyekkel királyi férjét leleplezheti; tanuk, magasállású személyek bizonyására hivatkozik, kiket a válópör tárgyalásához megidézethet. Követeli a konzistoriumtól, hogy: 1. tegye meg a törvényes békítési kísérleteket; 2. e célra idézze meg a házasségeket személyesen való megjelenésre, hogy a békéltetés sikertelensége esetén perbeli mondan-dókat személyesen adhassák be, mert ellenkező esetben az ítéletet semmisnek fogná tekinteni. A királyné az iratot mint „a szent orthodox egyház hit és engedelmes leánya“ írja alá,

Tanügy.

Az elemi és középiskolai oktatás.

A „Székely Nemzet“ idei 136-ik számában Domján István ur „Az elemi oktatás“ czimmel egy cikket közöl, melyben kimutatni igyekszik, hogy ama sok megbukásnak, mely a középiskolák első osztályaiban mutatkozik, oka az elemi iskolázás gyarlósága.

Mint hogy mi, kik az elemi iskolák tanításával foglalkozunk, e képet épen megfordítva látjuk, szükséges annak minél több oldalról való megvilágítása.

Két növendéket küldöttem nem is nagyon régen a sepsiszentgyörgyi ref. tanodába. Mindkettő jó fiu volt. Reménységgel néztem jövőjük elé. S ha nem is minisztert, fő- vagy alispánt, de a társadalomnak egy-egy munkás, hasznos tagját láttam már jó előre bennök. És?! Az egyik — még talán egy tanév sem telt el — megszökött a tanulástól, a másik járja ugyan még az iskolákat, de a hozzá kötött reménységet eloszlatta teljesen az értesítő könyvecske.

Sokat gondolkoztam azon, hogy mi okozta az egyiknek a megugrását, a másiknak a felsőbb osztályokban történt elgyengülését s általában mi lehet az oka ezen, nemcsak az én növendékeimmel történt, hanem száz- meg százon észlelt, Domján ur által is konstátált, statisztikailag is megállapított elszomorító visszaesésnek.

Ha csak az általam küldött növendékekkel történt volna ez az eset, azt kellene hinni, hogy csupán bennem van a hiba, hogy nem vagyok képes megadni növendékeimnek a kellő ismeretet; de a mint Domján ur állítja, így van ez a többi elemi iskolából középiskolába került tanulók leg-többjével; sőt még a reáliskolákra is rámutat, mint a honnan a legfegyelméletlenebb tanulókat kaptja a középiskola.

Igy állván a dolgok, nem felvilághat-e mindnyájunkban az a gondolat, hogy vajjon nem épen a középiskolákban van-e a baj?

En úgy hiszem, hogy oly nehezen lábalják növendékeink a gymn. első osztályt s hogy általában oly nagy számot mutat a gyengék és elbukottak csoportja nemcsak az első, hanem, a mint D. ur statisztikailag kimutatta, mindenik osztályban: annak oka a középiskola oktatási módszere hiányában, nem szak-tanérők alkalmazásában és az erkölcsi képzésre kevés gondfordításban áll.

Lám, a népiskolában teljesen rossz gyermek nincs. Miért van annyi gyenge s még több rossz a középiskolákban?!

Mert a népiskola népszerű tanít, ismertről ismeretlenre halad, fokról fokra hág és mindezt úgy, hogy a gyermek kezébe minél kevesebb könyvet ad; e helyett a tanító maga egy élő könyv. Megtanulja növendékeivel a tárgyat; otthonra leg-fennebb csak házi dolgozatot hagy, hogy kipuhaltolja, ha vajjon megértették-e az eltanulmányokat.

A középiskolában mindjárt az első osztályban és aztán végig mindenikben a tanulónak leczkáját a könyvekkel kell megtanulnia, bemagolnia. A tanító, vagy ha úgy tesszük: a tanár, legfennebb csak előad (mint akár az egyetemeken), a nélkül, hogy leszállana a növendékek gondolatvilágába, egy előttük ismeretlen magasabb nyelvezettel, nem ügyelve arra, hogy vajjon a mit közölni akart velők, megértették-e.

Innen van aztán, hogy mikor a tanító magyarul, egyik regényt olvas, a másik papiros-figurákat csinál a harmadiknak szórakozására, a negyedik s a többi kürtöskalácsot s nem tudom még miféle kedves dolgokat lát álmaiban. A nagyobbak között ott hátul még egy-egy csendes ferbli vagy 21 is megjárja.

Nem ott kezd a tanító, hol a népiskola elvégezte. Nem figyeli meg, hogy hol végződik a gyermek tudása. És nem tudja feltalálni és beilleszteni azt a láncszemet, melynek a középiskolát a népiskolával össze kellene hogy forrassa. S minthogy a népiskola által megkezdett fundamentum mellé és nem rá kezd építtetni, mi természetesebb, mint az, hogy a középiskola által emelt alkotmány még munkaközben összeomlik s nem marad meg egyéb, mint a növendék korával felnőtt, igen gyakran még kora előtt elsajátított sok rossz? Ugy, hogy nem lehet hibáztatni a maga és mások szomorú tapasztalatai árán megokosodott szülő, ha inkább tudatlanul, de erkölcsiében megmaradva, otthon kamasznak felnőni hagyja gyermekét, mintsem a középiskolába küldje, honnan ugyanis ma vagy holnap a tudományokban megbukva, de a rossznak különféle variációiban kigyalálkálva, testben-lelekben összeromolva, betegesen kerül, szülőinek sirig tartó bánatára, embertársainak megrontására, minden jó teljesülésének meggátolására, haza.

Még nagy nyereség, ha a gyermek mindjárt az első osztályban megadja magát. De ismerem én olyant is, a ki ugyanazon főgymnasiumnál kezdte az elemi iskolákat járni. (Még reánk sem vethetik az illető tanár urak a vizes lepedőt.) Fel végig jó bizonyítványokat vitt apjának haza. És ugyanazon tanárok, kiknek körében, vezetése alatt

töltötte el ifjúságának nagy és szebb részét, megbuktatták az érettségén. Ilyen esetek után nem méltán feljajdulhat a szülő s nem méltán mondhatjuk-e ki, hogy nem annyira az elemi, mint inkább a középiskolai oktatásban van a baj?

Ezen állítás mellett bizonyít a Domján ur által idézett statisztikai kimutatás is, mely szerint nemcsak az első osztályban számos a rossz tanuló, hanem a már kiválogatott 2-ik osztálybeli növendékek ezereből is még el tud esni 229, a harmadik osztályban szintén 229, a 4-dikben 143, az 5-dikben 245 stb. fel egészen a 8-dik osztályig; mely tényállás azt mutatja, hogy nemcsak az elemi és középiskola, hanem a középiskolák, sőt a középiskolák egyes osztályai között sincs meg ama láncolat, az a fokról fokra haladás, a mely a 8 osztály végéig egy kerek egész ismeretű, tudománytá tömörülve, a tanuló ifjut teljesen éretté tegye. S ezért kell aztán a tanárnak oly sok éven át készített munkáját földhöz vágni, azaz növendékét az érettségi vizsgán megbuktatni.

De nem is lehet a középiskolákban sikert várni (mert a hol 30% rossz, 50% gyenge, ott nincs siker) mindaddig, míg teljesen beállított szakképzett tanárokkal nem bírnak.

Ez idő szerint különösen az alsóbb osztályok egy néhány papjelölt vezetésére vannak bízva, kik szakjokban kitűnök lehetnek, de nem következik, hogy tanítani is tudnak. Ehhez járul még az, hogy a növendékek rovására tapasztalatot szerzett tanítók rendszeren egy év múlva eltávoznak s helyöket évről évre mindig újabb meg újabb s természetesen tapasztalatlanabb papjelöltek foglalják el, kik ugyanazon rendszer neveltjei, vagy értik tárgyakat, vagy nem, közölni a tanulóval annál kevesebb tudják. Épen olyan tanítók, vagy a mint nevezik: tanárok ezek, mint a milyen papok lehetnek az 5-ik, 6-ik osztályból kikerülő legatúsok s mint a milyen orvosok a halottkének.

Hogy a növendékek nevelésére, szívők és kedélyök képzésére minő gondot fordít a középiskola, arról — a Domján ur szavait használva — jobb nem is szólni.

A tanárok, ha elvégezték osztályaikban teendőiket, többet nem bajlódnak a növendékekkel. No még a privátok! Hát ezeknek azért van értelmük, mert privát honorariumot húznak utánuk; látszatjuk nincs, ha csak nem az a sok megbukás!

Egyedüli nevelési eszköz a tanév első napján meghozott méterhosszuságú nádpálca, mely kifejti a dacot, gyűlöletet s megfojt minden, még csirában levő emberi érzést. Ezért van, hogy a tanuló tanárait mind meg annyi ellenségének tekint.

Né keresse Domján ur a baj okát a népiskolában! Ott van az közvetlen közelükben! Ott jár az a középiskolák oktatónak nyomában. Az a statisztikai kimutatás nem a népiskola, nem az elemi oktatás szennyeftoltja! Az a középiskolai oktatási és nevelési rendszer ellen emeli fel vádló szavát.

Álljon oda a középiskola első és mindenik osztálya szakképzett tanár, kezdje rakosgatni az ismereteket a népiskola által már megkezdett kicsiny, de biztos alapra; tanítson, de ne magoltasson; fegyelmeljen, de a szeretet legyen az ő botja. És ha ennek a bűvös pálcának birtokában van, az eredmény sem fog kimaradni; de elmarad az a sok megbukás, mely így oly sok könnyet sajtol ki a szülők szeméből és a mely annyi félszeg embert ad a társadalomnak; és akkor bizonyára kedvezőbb színben fog látszani a népiskolai oktatás is!

Szabó Lázár,
ref. tanító.

Irodalom.

Ezer elbeszélés. Öröndetes hírrel lepte meg Vértési Arnold veteran írónk az irodalom barátait. Összegejtötte 30 év alatt írt műveit s ki fogja adni füzetekben. A hozzánk is beküldött két terjedelmes füzet megkezdte Vértési Arnold összes munkáinak közlését, s már e két füzet is öt befezett novellát tartalmaz. Ezer elbeszélés lesz ez, részint rövidebb, részint hosszabb, és ezer elbeszélésben visszatérőre látja az olvasó a magyar történeti és társadalmi élet, a jelen és a múlt hű képeit. A történeti elbeszélések meg annyi korrajzok a történelem fényes és borús korszakai-ból. A társadalmi novellák a közelmúlt és a mai élet minden küzdelmét, fényoldalt, árnyékoldalt feltűntetik. A társadalom minden rétege szerepel e novella-csoportban. Ezer elbeszélés! Kimondani is sok, cizmeket végig olvasni is munka; hát még annyi történetet kigondolni és megírni! Vértési Arnold három tizeden át szolgálta az irodalmat sok elismeréssel, és fáradhatatlan munkálkodásának gyümölcse e rengeteg eredmény. Folyó évi októbertől kezdve hetenkint megjelenik egy füzet diszes kiállításban, 3 nagy íven, sűrű szedessel, s e gazdag tartalom dacára egy füzet ára 15 kr. Ily hallatlan olcsó árban komoly, irodalmi értékkel bíró munkát még nem terjesztettek eddig. A megrendelések Debreczenbe, Vértési Arnoldhoz inte-

zendők. Melegen ajánljuk e vállalatot a szép és hasznos olvasmányokat kedvelők figyelmébe.

„Magyarország története” című füzetes vállalat indult meg Gr. Vay Dánieltől Debreczenben. Gr. Vay Dániel egyike az 1848. előtti mozgalmas idők legkiválóbb férfainak, s mióta a nyilvános szereplés teréről lelépett, ernyedetlen szorgalommal és lelkesedéssel dolgozott a nagy munkán, melyben megtestesül közlekedő ezredéves fennállásunk ünnepeinek nagy eszméje. Gr. Vay nemcsak mint a múlt idők társadalmának nagy alakja ismeretes előttünk, hanem mint az irodalom kiváló munkása is, kinek munkája bizonyára hézagot fog pótolni, mert a nép nyelvén van megírva. Ilyen munkát pedig mindaddig nélkülöznünk kellett. Egy füzet ára csak 15 kr, s e mellett a kiadó többféle kedvezményben fogja részesíteni olvasóit. Az egész munka 36—38 füzetre fog terjedni. Megrendelések a „Debreczeni Ellenőr” könyvnyomdájába intézendők Debreczenbe.

„Törvényhatósági Naptár”-ra hirdet előfizetést Dr. Toldy László, Budapest főváros főlevéltárnoka. E naptár nagy szolgálatot fog tenni a törvényhatósági tisztviselőknek, mert benne lesz Magyarország közigazgatási névtára, melyben az ország összes közigazgatási hatóságai rendszeresen csoportosítva s az összes e hatóságok keretében alkalmazott tisztviselők névsora lesz közölve. Megemlítendő az is, hogy a főváros sokáig és nagyszámú hivatalainak és intézeteinek oly pontos és kimerítő névtára, a milyen e munkában lesz, még sohasem készült. A naptár díszes zsebkönyv-alakban fog megjelenni. Egy példány ára 1 frt.

Stein János kolozsvári m. kir. egyetemi könyvtáros antiquar-raktárának jegyzékeiből a 4-ik és 5-ik füzet is megjelent. Előbbi a természettudományi, utóbbi a történelmi és földrajzi műveket és azok arait sorolja fel. Egy pár ritkaság is kapható (hírlapok) a szabadságharc idejéből.

Különfélék.

— Múmalom-részvénytársaság van alakulóban megyénkben Seps-Szentgyörgy székhellyel. A részvénytársaság alakulása már meg is történtek a szükséges lépések. Folyó hó 10-én több előkelő megyei birtokos részvételével értekezlet volt e tárgyban, melyen a tervezetet főbb vonásaiban megállapították. A részvénytársaság 100,000 forintig 50 frtos részvényekből álló alaptőkére lesz szervezve, a részvények aláírása megkezdődött s a társulat megalakulása már legközelebb várható. Megyénk közgazdaságának emelését célzó ezen üdvös mozgalom Potsa József ur ő mltga, lelkes főispánunk buzgó tevékenységének köszönhető.

— Egyházközségi gyűlés. A helybeli róm. kath. egyházközség folyó hó 11-én általános nagygyűlést tartott. Az elnöki tisztet mélt. Bálint László kerületi főesperes teljesítette. A hitközség kielégítő számban volt jelen a gyűlésen, melyen egy róm. kath. leányiskolának, ha lehetséges lesz, még ez évben való felállítása ment határozatba, algondnok választatott és az egyháztanács újra szerveztetett. Az érdekeiket az újra alakult egyháztanácstól hajlandók jövőben sokat várni. Csak így lehet remény alhoz, hogy a hitközség szükségletei mellett valahára a hitoktatók jogosult igényei is ki legyenek elégítve.

— Új lelkesedés. Az ojtózi róm. kath. lelkesedés Sósmezőre helyzetetett át. Ez úgy szerencsés kimenetele a kerületi főesperes, Bálint László ur ő méltóságának érdeme, ki úgy a világi, mint egyházi fórumokon lankadatlanul fáradozott a végett, hogy Sósmezőn plebánia alakuljon, bölcseken belátván azt, hogy az itt lelkeskedő papra igen szép misszió, kimagasló hazafiai kötelesség vár. Az ojtózi lelkesedésnek Sósmezőre való átvitele lélekemelő ünnepélylyel történt meg, melyen a nép minden osztálya gazdagon volt képviselve. Az ünnepi szent misét a ker. főesperes ur végezte fényes segédlettel, melynek elvégeztével a nap alkalmából igen sikerült bankett rendeztetett. A munka, melyet e cél elérése érdekében kifejezni kellett, dicséretre nem szorul; mindamellett nem tehetjük, hogy hálás elismerésünknek kifejezést ne adjunk felette, biztosítván a fáradozatlan, éles belátású és atyai szelidséggel bíró főpapat arról, hogy fáradsága hálás talajra talált minden értelmes lélekben. Kiváló érdem ez, mely méltó arra, hogy sokáig megmaradjon a hálás emlékezetben s a magyar állameszme általánosítását célzó intenciójáért a társadalom igazi elismerését fejezze ki.

— Orvos-választás. Gyergyó-Ditrőben folyó hó

10-én közfelkiáltás útján 1400 frt fizetésre Dr. Mezey Géza választatott fürdő-orvossá. Dr. Mezey Gézában — mint levelezőnk írja — nemcsak kitűnően képzett fiatal orvost, hanem odaadó népbárátot is nyert a község. Az új orvos különben is a község szülötte. Sok szerencsét és megelégedést kívánunk új állomásán.

— Rezső trónörökös görgényi vadászatai — mint a „K.” biztos forrásból értesül — ez évben sem fognak elmaradni. A vadászatok ideje még nincs meghatározva biztosan, de valószínű, hogy október hó második felében már meg fognak történni. Az előzetes előkészületek szorgalmasan folynak a vadászterületen s csak a trónörökös parancsától függ, hogy a hűvösebb idő beálltával rövid pár nap alatt el legyen határozva a vadászatok megtartásának ideje véglegesen.

— Királynéknak szülőinek gyémántlakodalmá. Ritka halandónak adatik meg az Egnek azon kegyelme, hogy gyémántlakodalmát megülhesse ezen kiváló kegyet élvezik most királynéknak felséges szülői, kik — mint Münchenből írják — élénk ovációkban részesültek. A jubilaris napot megelőzőleg és szept. 9-én egymást érték a tisztelő küldöttségek.

— Nagy tűzvész dühöngött e hó 12-én a délutáni órákban Gyergyó-Szentmiklós közelében a mezőn. Több mint 300 szekér szalma állott lángokban, s hogy a várost veszedelem nem érte, az csak a teljes szélcsendnek köszönhető. A tűzoltó-egylet gyorsan megjelent a helyszínén s elejét vette a veszedelemnek. A gyűlés oka ismeretlen.

— A székely-egyleti takarékpénztár, mely Székely-Udvarhelyen husz év előtt alakult, folyton izmosodik. Ma már ingatlan vagyonnal is bír, megvásárolva Székely-Keresztúron a Macskássy-féle udvart, hol ottani főkját fogja elhelyezni s talán egy rég érzett szükségét is pótol, köz-sétányt alakítva az udvar terjedelmes kertjé.

— A posta- és táviró-tisztképző tanfolyam szervezési munkálatait Baross Gábor közmunka-ügyi miniszter befejezván, a közelebbi napokban, a tanfolyam a tanárok kinevezésével aktiváltatni fog. A tanfolyamba való főlvételt még e hó 20-ig folyamodhatni a közlekedési miniszterhez; a tanfolyamba körülbelül 80 rendszeres hallgató fog főlvételt, kik a tanfolyam sikeres bevégezése után mint posta- és táviró-tisztviselők fognak alkalmaztatni.

— Őrszáz lobogó az E. M. K. E.-nek. Szép és hazafias ajándékkal lepte meg az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület igazgató választmányi gyűlését Maetz Frigyes kolozsvári építész-mérnök. Nem kevesebb, mint 508 kisebb-nagyobb nemzeti színű lobogót, 30 nemzeti czimert ajándékozott az egyesület intézményeiben (iskolákban, óvókában stb.) való kiosztás végett. Az értéken százakra menő ajándékért a választmány lelkes eljenzések közt egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet szavazott, a mi Maetz Frigyes építész-mérnök ural irásban is közölve lesz.

— Megőrült rendőrkapitány. Potsa Ferencz, Bereczk város rendőrkapitánya, kit hivatalos ügyek szolitottak a fővárosba, mint sajnálattal értesülünk a fővárosi lapokból, szerdán fölért hirtelen megőrült szállásán, az „István főherceg” vendéglőben. A szerencsétlen az üldöztetés mániájában szenved s folyton gyilkosokat emleget.

— Iszonyu baleset kelt Bikszádon általános részvétet. Rozenzweig Albert ottani lakost ugyanis a héten úgy rugta mellbe a lova, hogy a szerencsétlen ember azonnal halva rogyott össze.

— A párisi világkiállításról írja a „Párisi Magyar Értesítő”, hogy annak egyik érdekes részét fogja képezni a „munka története”. Egy külön palotában rendezik e kiállítást, mely a történeti fejlődés folyamán azt fogja a nézők elé tárni, miként keletkezett és fejlődött az ipar, kereskedelem, építészet, művészet stb., szóval mindaz, a mi a munka körébe vonható. Különösen érdekes lesz az ősembert feltüntető rész, melyet Topinard, a híres anthropologus, rendez. Az ipar csiráit a neandervölgyi ásatag emberig fogja visszavinni. Ugyanis Düsselddel közelében, a Neander völgyében találták meg a legrégibb emberi koponyát, körülveve az ősember kezdetleges készkészleteitől. Ezekben kell az ipar legelső kezdetét látnunk s itt kezdődik a „munka története”. Ez az első csoport egy ősemberpárt fog feltüntetni, a mint egy kötömböt oly módon igyekszik szétbontani, hogy az éles darabok baltákkal és késekkel szolgálhassanak, s így tovább öt képben mutatja be az emberi fejlődés történetét. — Érdekes látnivaló lesz még a kiállításon azon óriási földgömb, mely egy milliommód része leand a föld valódi nagyságának s 40 méter átmérővel fog birni. A földgömbnek, melyen Páris 12 milliméter helyet fog elfoglalni, 5 méter magas talapzata lesz s minden 24 órában meg fog fordulni tengelye körül. Az óriási földgömböt külön teremben helyezik el, melynek karzatain 300 embernek lesz helye. Földrajzi tanulmányokra a terem minden szükségessel

föl lesz szerelve. Az óriási földgömb ugyanazon mozgást fogja végezni, a mit földünk végez a nap körül.

RÖVID HIREK.

Patti, a világhírtű művész, impresszáriója följegyzései szerint, 1.020,147 frankot énekelt össze legutóbb Liisszabon, Madrid, Buenos-Ayres és Montevideo városok közönségének zsebéből. Ezen kívül kapott rengeteg ajándékot, melyeknek értéke szintén fölér egy kis vagyonnal. — A „Jó szív” vasárnapi ünnepe az eddigi adatok szerint mintegy ezer forint deficitet eredményezett. — Kézre kerültek a szabadkai negyedmillió lopás tettesei két évi kutatás után. A tolvajok közül 8-at tartóztatott le a szegedi csendőrség. — Nagy alapítványokkal örököltette meg nevét Soós Gábor sovári ügyvéd. A hajdunásai gymnasium fenntartására 30,000 frtot, a debreczeni ref. kollegiumnak pedig, hogy egyetemé nőhesse ki magát, egy új tanszék felállítására szükséges alapot hagyományozott végrendeletében. — Makenzie válasza, melyben a német orvosok támadásaira felel, e hó vége fog megjelenni. Az érdekes könyvből már eddig csupán Németországban 90 ezer példányt rendeltek. A könyvből kivonatokat közölni tilos lesz a lapoknak. — Budapest halandósága. A főváros összhalandóságának 12 évi átlaga a legújabb statisztikai kimutatás szerint 36,5 százalék. Legnagyobb a halandóság a gyermekekénél az ötödik évig, azon túl a 40-ik és 50-ik év közt. 4 év alatt 50,575 ember halt meg a fővárosban.

CSARNOK.

A látóképesség megóvása.

Irta: Baranyai Aladár.

Közismeretes az a tény, hogy a rövidlátók száma ijesztő mérvben szaporodik. A közműveltség terjedésével lépést tart a szem gyengülése is. A haladást nyomon követi a szemüveg terfoglalása. Fonák áldása a civilisationnak, mely áldozatul kívánja a legnemesebb és legbecesebb érzékszerv tönkretételét! S jöllehet az orvosi észleletek rámutatnak a baj kutforrására, alig-alig látjuk nyomát annak, hogy elhárítására történne valamí. Még az iskolahatóságok részéről is vajmi csekély figyelemben részesítettek azok a szabályok, melyeket új iskolapülétek felállításánál, illetve régieknek átalakításánál egészségrendőri, specialiter a szemet illető óvás ötletéből, indokából nem lenne szabad mellőzni.

Tehát ne a művelődés ellen legyen kárhóztató szavunk!

Nem lehet ezuttal feladatunk, hogy részletesen mutassunk rá azokra a hibákra és hiányokra, melyek szülő okai a rövidlátásnak; hisz ez tulpenő lapunknak szerény és korlátozott keretét. Hanem nem vélünk az e részben fennálló tévedések lerombolása sürgőssé vált ügyének rossz szolgálatot tenni, ha legalább főbb vonásokban jelezzük azokat a szabályokat, melyek a látóképesség megóvása és ápolása érdekében immár nem hagyhatók figyelmen kívül. Különösen ajánljuk ezeket a szülőknek, mert a rövidlátóság kezdete általában a gyermek-korba vihető vissza, a hol e bajnak csirája fejlesztetik. A körültekintő szülő, kinek legfőbb kötelessége testi neveléséről gondoskodni, nem fogja ezeket figyelmen kívül hagyni s így nagyon sok esetben, ha elejét is nem vesszi a rövidlátásnak, legalább azt az eredményt fogja elérni, hogy e baj gyermekén túl nem kap.

Az olvasás- és írásnál a szemnek nem szabad a tárgyhoz közelednie, mint a mennyire az annak teljes felismeréséhez kíváncsi és a mellett a támaszkodást az asztalra el kell kerülni. Ez utóbbit a körülbelül 80 év előtt bevezetett részutas írásmód nagyban mozdítja elő, mely azonkívül akadályozza vagy megnehezíti az egyenes ülést, minek következtében hováhamarabb helyt kellene adni a függőleges kerek (rond) írásmódnak. Nézetünk szerint tulságos irathalmazainkat korlátozni lehetne a gyors-írászatnak, stenographiának általánosításával, ha hogy nem kellene attól tartanunk, hogy ezen a réven újabb követelésekkel nem áll elő a haladó kor. Az asztal-lapot valamivel magasabban kell alkalmazni, mint a lecsüngő könyökök, nem víz-szintesen, hanem részutasan felállítani és az iskolai pad írólapját a növendékek nagyságához mérten venni, azaz ezeket azok szerint beosztani. Hogy ez csekély költséggel létesíthető, a párisi, bécsi és legutóbb a budapesti kiállítások mintáin eléggé láttuk beigazolvá. — E pontot illetőleg, fájdalom, nagyon kevés történet általában.

Sulyt kellene arra is fektetni, hogy a nyomtatott betűk 1½ mm.-nél ne legyenek kisebbek, sem igen karcsuak. A sorközöknek nem volna szabad tulságos szűkeknek lenniök és az „Aboz” lovagjai számára csak jó nagy nyomást kellene használni, legalább addig, míg a betűalakok szilárdan és tartósan lelkükbe vésve nincsenek.

Legfőbb fontossággal bír a világlátás, miből a

lakóházban úgy, mint iskolai helyiségekben soha sem lehet tulsok, feltéve, hogy a napsugár nem közvetlenül esik a padlapjára.

Igen sok, megszokás nélkül folytatott olvasás, kivált mesterséges világítás mellett, a látás erejét hátrányosan befolyásolja nemcsak, hanem gyengíti élességét és kitartását is; hosszan tartó, azaz elégséges szünetek itt tehát felette indokoltak. Tíz órán át naponta az íróasztal mellett ülni egy fejlődésben levő szemnek kétségtelenül sok. Ha fáj a szem, a mi csekélyebb ideig tartó fárasztás mellett is bekövetkezhetik, vagy ha a szem ki-merülést érez, ez világos jeladás legyen arra, hogy a szemnek, ha tovább nem is, csak néhány percig pihenést nyújtunk.

A szemüveg szerkezetének és üvegejének (ez utóbbinak nem szabad kicsinynek lenni) megválasztása mindig szemorvosi tanácsok közbenjötté mellett kell történnie.

A kinek szemében a legcsekélyebb gyengeség, fájó érzés, esetleg gyulladásra való hajlam mutatkozik, saját jól felfogott érdekének tartozik vele, hogy szerencsésen, szemének gyenge állapotára való tekintettel, válassza meg hivatását. Vannak iparágak, melyek e részben orvoszerű szolgálhatnak, mások veszély nélküliek lehetnek, de vannak oly foglalkozások, melyeket okvetlenül kerülnie kell, pl. olyanok, melyek a szemet bántó világosságnak, erős hőnek, éles gőzöknek, pornak vagy füstnek teszik ki, vagy a melyek a szem nagy megerőltetését igénylik, mint órásság, réz-, acélmetszés stb.

Lányok- és asszonyoknak szintén ajánlanók, hogy az egészséges szem igényeinek megfelelőleg gondosabban válasszák meg kézi munkáikat!

Még volna mit elmondanunk egyről-másról, pl. a gyermekágyasok és újszülöttek ez érdemben nagy fontosságu magatartásáról, a színházi látcsövek, monocles stb.-vel szemben jól megokolt aggályokról; de nem akarván egyszerűen tulsokat markolni, erre nézve elmondjuk nézeteinket egy másik czikkben. Mindenestre nagyon is itt az ideje, hogy gyermekek úgy, mint felnőttek annak belátására jussanak végre, hogy a legérzékenyebb, legnemesebb és legbecsebb érzékszerv óvása és ápolása sürgősen igényli teljes figyelmünket.

Ezuttal felsorolok hét olyan szabályt, melyek nem annyira a rövidlátásra, hanem általában a szem óvására vonatkoznak s melyeknek pontos megtartása által mindenki szemének látóképességét a legmagasabb korig megőrizheti.

1. Ha munkaközben bármily csekély fájdalmat érezünk szemünkben, avagy az illető tárgyat, melyet szemlélünk, homályosan látjuk, akkor ne nézzük tovább az illető tárgyat, hanem hagyjuk a szemet egy kissé pihenni. Midőn ez megtörtént, félbehagyott munkánkat ismét folytathatjuk több-kevesebb ideig, de csakis addig, míg szemünk el nem fáradnak; mi ha megtörtént, zárjuk le a szemhéjkat, miáltal a szem ismét kipihenheti magát.

2. Vigyázzunk arra is, hogy kellő világos helyen végezzük dolgainkat. Továbbá mindig arra törekedjünk, hogy a fénysugarak lehetőleg az illető tárgyra essenek. Azonban, hogy eme sugarak a szemet ne izgassák, igyekezzünk oly állást foglalni, hogy a világosság vagy felülről vagy a baloldaltól essék munkánk tárgyára.

3. Ha valaki gyenge, beteges szemmel bír, az őrizkedjék a vasuton s a kocsin való olvasástól, mert az e helyütt folyton mozgásban levő betűk nagyon erőltetik s izgatják a szemet.

4. Sohase olvasson valaki fekvő, mert eme rossz szokás igen gyakran magának a rövidlátásnak vált közvetlen okozójává.

5. Általános szabályul lehet felállítani azt is, hogy azok, a kik valamely huzamosabb ideig tartó betegségéből felábadtak, azok lehetőleg kerüljék a sok s a tartós olvasást.

6. Mindazok, kik a nap folyamán sokat olvasnak, szakítsanak maguknak kellő időt az alvási is. Mert a kik sokat olvasnak, sokat kell aludniok is, hogy a szem kellőleg kipihenhesse magát. Az olvasást ne kezdjék azonnal a felébredés után az ágyban, mint sok kíváncsi újságolvasó mára kora reggeli órákban szokta ezt tenni, mert a szem részei még nincsenek kellő működésükben s így az olvasás által ezek erőltetvén, a szem látóképessége nagyban lesz befolyásolva.

7. Az általános egészséget jó tápláló ételek fogyasztása, elegendő alvás, friss levegő, kellő testmozgás s a munka kellő beosztása által igyekezzünk fenntartani, mert ez specialiter a szemre nézvést is jótékony befolyással van.

183-ik közlemény

a háromszékmezei „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet javára Petőfalva község lakosai által tett szíves adakozásokról.

Pajusz Ferencz 10 kr, Mike János 40 kr, Héja Imre 2 kr, Német Lajos 2 kr, Szegeti János 1 kr, Héja Ferencz 1 liter buza, Héja Mátvás 2 liter,

Szegeti József 1 liter, Bende József 1 liter, Faragó Dénes 1 liter, Jakab Gyuláné 1 liter, Bot József 1 l., Szegeti István 2 lit., Kanabé Gyárfás 1 liter, Bot József 1 l., Faragó József 1 lit., Héja István 1 liter, Baka István 1 liter, Hajdu András 1 liter, Héja Bálintné 1 lit., Szegeti Mátvás fél l., Szegeti Bálint 1 liter, Héja Ferencz 1 liter, Héja Lajos 1 liter, Hanabé István 1 liter, Both Lajos 1 liter, Héja Gáspár 4 liter, Bende Sándor 1 liter, Héja András 1, Héja János 1, Héja Dénes 1 liter, Bende János 1, Héja József 1, Faragó András 1, Tompa János 1, id. Faragó József fél lit., Faragó József ifj. 1, N. N. 4 lit. rozs; Héja Péter 1 liter, Szegeti István 1, Faragó Ferencz 1, Both Gergely 2 liter törökbuza, Héja Ferencz 1, Héja Gergely 1, Héja Gyárfás fél liter, Faragó József fél liter, Szegeti István fél liter, Bot József 2 liter Héja Balázs 1 liter árpa; Héja Bálintné 1 lit. paszuly, Bándi Elek 1 liter paszuly, Szegeti József 1 liter borsó.

Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében hálás köszönetünket.

Kézdi-Vásárhely, 1888.

Br. Szentkereszty Stephanie,
elnök.
Vajna Károly,
jegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Ifj. Dobay János.

**Egy 6 gymnasiumot végzett fiu
gyakornoknak
felvétetik Dávid György gyógy-
szertárába Sepsí-Szentgyörgyön.**

Óvakodjunk a hamisításoktól!

!!Figyelmeztetés!!

Miután tudomásomra jutott, hogy 40 év óta készített, kipróbált és az egész civilizált világban kedvelt fog- és szájkonzerváló szerelmeit nagy kelendőségük miatt hamisítják, illetőleg más, gyakran ártalmas szereket is hasonló elnevezéssel és külső kiállítással hoznak forgalomba, ennél fogva mindenkit a következőkre figyelmeztetek:

A ki száját alaposan konzerválni, fogait a fogkőtől megszabadítani, foghúst felfrissíteni, a száj kellemetlen szagát és a fogfájást eltávolítani akarja, az kérjen

Dr. Popp-féle Anatherin-szájvizet.

Ára: nagy üveg 1 frt 40 kr, kisebb 1 frt és kicsi 50 kr.

A ki ragyogó fehérségű, tiszta fogakat és kellemes, tiszta szájat akar, az kérjen

Dr. Popp-féle Anatherin-fogpasztát.

Ára 1 frt 22 kr.

A ki a kellemesen habzó és a fogakat kitűnően tisztító fogszappannak barátja, az kérjen

Dr. Popp-féle aromatikuss fogpasztát. Ára 35 kr.

A ki a legjobb fogporna barátja, az kérjen

Dr. Popp-féle fogport. Ára 63 kr.

A ki odvas fogait önmaga akarja kitömi, az kérjen

Dr. Popp-féle fogtömőt (Plombe). Ára 1 frt.

A kinek kitűnő pipere- és gyógyszerappara van szüksége, az kérjen

Dr. Popp-féle növénysszappant. Ára 30 kr.

E szerek Budapesten Dr. Popp magyarországi főraktárában, Révay-utca 8. sz., hova a levélbeli megrendelések intézendők, valamint Kézdi-Vásárhelyt Kovács Ferencz gyógyszerész, Fejér Lukács fia és Werten testvérek kereskedő uraknál, továbbá az összes gyógyszerárakban, illatszertárakban, és finomabb üzletekben kaphatók.

Dr. POPP J. G. udvari fogorvos.

6-12

Csak a legjobbat szokták hamisítani.

Raktára a leghíresebb szemüvegiparnak Rathenowból
(Poroszország.)

BOTH J. és MÜLLER
chronometer-, műórakészítők, optikusok, elektro-technikusok
és toronyóra-gondozók
BRASSÓ, széles-utca 599. sz. a.

ajánlják dusan felszerelt raktárukat valódi svájci zsebórákból, svarczvaldi faliórákból, keret- és képes órákból, bécsi ingaórákból és amerikai s francia ébresztő-órákból, valamint arany, ezüst, nikel, fehér fém és acél láncokból.

Nagy választék optikai szerekből, mint: szemüvegek, csipetők, barometer, termometer, színházi látsók, tábori látsók és microscopok.

Minden javítás három évi kezesség mellett gyorsan és szolidan eszközöltetik.

Eladásnál 5 évi kezesség.

Pontos kiszolgálás és bámulatos olcsó árak.

11-*

Toronyórák,

házi és szállodai távirdek felállítása pontosan és legolcsóbban eszközöltetik.

Nyomatott Szabó Albernél Kézdi-Vásárhelyt.